

Muzikaliteit en ritmiek

Muzikaliteit is emotie toevoegen aan tonen en de verbanden van tonen.

Emotie uit zich heel verschillend: van droevig tot agressief en van gevoelloos tot romantisch.

Bij het muzikaal spelen wordt gebruik gemaakt van dynamiek en articulatie.

Bij snelle fragmenten wordt nogal eens een toon te kort gespeeld.

Hiervoor worden enkele aanwijzingen gegeven om dit te verbeteren.

Dynamiek

De (genoteerde) dynamiek (klanksterkte):

van ppp tot fff (van zo zacht mogelijk tot zo sterk mogelijk) en crescendo (sterker worden) en decrescendo. (zachter worden).

Dynamiek moet overdreven worden uitgevoerd. De speler weet welke dynamiek wordt verlangd.

Een luisteraar moet dit door overdrijving van de speler duidelijk worden gemaakt.

Bewegingen van lichaam en klarinet helpen daar niet bij. Het is voor een toehoorder een vreemd gezicht als er veel bewegingen zijn die dynamiek suggereren, terwijl er niets van te horen is.

De toegevoegde dynamiek (muzikaliteit) moet niet overdreven worden. Een luisteraar moet bij muzikaliteit niet de indruk hebben dat er veel dynamische tekens genoteerd staan maar het ervaren als "wat wordt er mooi gespeeld".

Articulatie

De articulatie (speelmanier):

agogiek (verbreden),

staccato (kort)

en lichte accenten tot sterke accenten.

Daarnaast, of juist vooral, is het belangrijk om vanuit de concentratie het juiste gevoel over te brengen.

Als muziek gemaakt wordt met een computer dan kunnen hieraan dynamiek en articulatie toegevoegd worden maar gevoel niet.

Muzikaliteit omvat micro en macro.

Anders gezegd: muzikaliteit vindt plaats binnen (een deel van) een maat en in grote lijnen (bijvoorbeeld een volzin van 8 maten).

Het toevoegen van muzikaliteit aan motieven (klein stukje muziek van een paar tonen die bij elkaar horen) mag niet ten koste gaan van de grote lijnen.

Het toevoegen van de elementen voor muzikaliteit moet zodanig gebeuren dat gezegd wordt wat is dat mooi gespeeld en niet wat zijn er veel dynamische tekens gespeeld.

Wel moeten (de geschreven) dynamische tekens overdreven gespeeld worden zodat niet alleen de speler weet dat er verschil is tussen bijvoorbeeld piano en forte maar ook de luisteraar het verschil hoort.

Maatsoorten

De maatsoort is van belang voor de muzikale voordracht.

Elke maat heeft een hoofdaccent en eventueel 1 of meer nevenaccenten.

De sterkte waarin de accenten gespeeld worden is afhankelijk van het karakter van een muziekstuk. Bij een vrolijk muziekstuk worden accenten nadrukkelijker gespeeld dan in een droevig muziekstuk.

Klik voor meer informatie over maatsoorten en de bijbehorende accenten op de volgende link:

<http://www.janhendriksen.nl/pdf/Uitleg%20maatsoorten2.pdf>

Opmaat

Een opmaat is een onvolledige maat. Bij een opmaat ontbreekt het hoofdaccent. Vaak is een opmaat de laatste tel van de maat.

Wanneer een muziekstuk begint met een opmaat, dan is de laatste maat eveneens onvolledig. Bij elkaar geteld vormen de opmaat en de laatste maat een volledige maat.

Muzikaal gezien wordt de opmaat zachter gespeeld dan de eerste toon van de volgende maat. Bestaat de opmaat uit meer dan 1 toon, dan wordt naar de maat toe gespeeld (= crescendo).

Opmaat met 1 toon:

opmaat sterker dan opmaat
(met hoofdaccent
= decrescendo)

Opmaat met meer dan 1 toon:

opmaat hoofdaccent
crescendo decrescendo

De muzikale elementen (zoals crescendo en decrescendo) worden, afhankelijk van het karakter van een muziekstuk, subtiel of overdreven uitgevoerd. Bij een muziekstuk in adagio zal dit subtieler zijn dan in een stuk dat in presto wordt uitgevoerd.

Details

Lage tonen klinken minder door dan hoge tonen. Speel daarom lage tonen sterker dan hoge tonen.

Wordt er een reeks tonen gespeeld van hoog naar laag, voer deze dan uit met poco crescendo (een beetje sterker worden):

dalende beweging crescendo

Wordt een reeks tonen gespeeld van laag naar hoog, voer deze dan uit met poco decrescendo (een beetje zachter worden):

stijgende beweging decrescendo

hoog-laag laag-hoog:

Geef bij 2 tonen met grote afstand (vooral bij registerwisseling) altijd de laagste toon extra lucht.

Laag-hoog: extra lucht op laag (laag lucht, hoog komt):

Tegelijk klinken de tonen in sterkte gelijk omdat laag minder sterk klinkt dan hoog.

laag extra lucht

Hoog-laag: extra lucht op laag, hoge tonen willen hoog blijven, door extra lucht te geven op laag komt de lage toon:

laag extra lucht

Lange slottonen

Lange slottonen moeten op het laatste moment in sterkte worden afgenomen (behalve als het wordt verlangd). Bij een luisteraar blijft er anders als "echo" een doordringende klank in het gehoor hangen.

Frasering

Fraseren is de muziek indelen in muzikale zinnen. Een frase is een muzikale volzin. Deze bestaat vaak uit 8 maten. De volzin kunnen we verdelen in een voorzin en een nazin (vaak 2 x 4 maten). De muzikale zinnen worden gescheiden door op dat moment adem te halen of te doen alsof er wordt adem gehaald.

Fraseren is één van de belangrijkste onderdelen van de muzikale voordracht.

De fraseringstekens die worden gebruikt zijn: fraseringsbogen en komma's.

Bij goede notatie zijn de fraseringsbogen boven of onder de stokken genoteerd en bij de bindingsbogen boven of onder de notenkoppen.

The image shows two musical staves in 2/4 time. The first staff illustrates phrasing with a 'Fraseringsboog' (phrasing slur) above the notes and a 'Bindingsboog' (binding slur) below the notes. The second staff illustrates a '(Fraserings)komma' (phrasing comma) above the notes.

Meestal worden fraseringstekens niet genoteerd omdat de frasering in het algemeen een logisch gevolg is van de melodievoering.

Begint een muziekstuk met een opmaat, dan moet meestal in het verloop van dit stuk vóór opmaten worden adem gehaald.

Afsluiting volzin/voorzin

De laatste maat van een volzin (en vaak ook van een voorzin) wordt (als deze als een afsluiting van de zin wordt ervaren) in decrescendo gespeeld. In de maat die hieraan vooraf gaat worden de laatste toon of de laatste tonen in crescendo gespeeld. Dit kan ook gelden voor korte fragmenten.

Voorbeelden:

The image shows four musical examples in 4/4 time, each with an 'origineel' (original) and 'wordt' (becomes) version. The first two examples are in C major, and the last two are in B-flat major. The 'wordt' versions show phrasing slurs and dynamic markings (crescendo and decrescendo) applied to the original notation to illustrate phrasing.

Crescendo – decrescendo

Als er na een crescendo een decrescendo volgt, dan is het hoogtepunt het begin van de eerste toon waar decrescendo onder staat. Deze moet iets sterker worden ingezet dan de sterkte waarmee de vorige toon is geëindigd, vooral als deze toon op de eerste tel van de maat is.

Voorbeelden:

de pijltjes geven de hoogtepunten aan

(deze zijn iets sterker dan het eind van de voorafgaande toon)

Verbreden en versterken van tonen

Muzikaliteit omvat de grote lijnen en ook groepen van tonen binnen één of meer maten.

Bij langzame stukken wordt de 1° toon van een groep tonen verbreed; bij snelle stukken kan deze daarnaast ook versterkt worden.

Het verbreden van een groep snelle tonen (bijvoorbeeld een groep van 4 tonen) wordt gedaan voor de muzikaliteit maar vaak is het ook nodig om ervoor te zorgen dat deze groep tonen ritmisch klinken.

Vaak is er de neiging om de 1° toon van zo'n groep tonen te kort te spelen.

Voorbeelden:

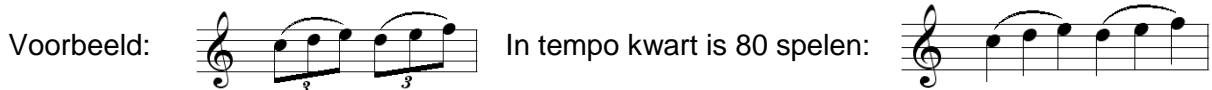

Ritmiek van triolen

Bij triolen is het van belang om elke toon van de triool even lang te spelen. Het gebeurt nogal eens dat er 2 kort en 1 lang worden gespeeld:

De beste manier om triolen ritmisch te krijgen is de tonen langzaam spelen waarbij elke toon van de triool een tel wordt gespeeld. Vervolgens het tempo verhogen. De beste manier om dit te doen is het gedeelte met triolen in te studeren met behulp van een metronoom.

daarna in tempo 84 dan tempo 88 tot een hoog tempo bereikt is bijvoorbeeld kwart is 180 en daarna de gehele triool in tempo 60 en vervolgens tempo 66, het tempo elke keer verhogen tot het exacte tempo is bereikt.

Voor de muzikaliteit kan de eerste van de triool iets worden verbreed (niet teveel anders wordt het 1 achtste en 2 zestiende noten) en/of worden benadrukt (accent).